

Gazi Üniversitesi
Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Velî
Araştırma Merkezi

HACI BEKTAŞ VELÎ

Araştırma Dergisi
Research Quarterly

Yaz
Summer 2004/30

ŞAH İBRAHİM VELİ İLE İLGİLİ ANLATIMLAR: BALLIKAYA KÖYÜNDEN DERLEMELER

Süleyman ÖZEROL*

ÖZET

Bu yazıda, Malatya'nın Hekimhan ilçesine bağlı Ballıkaya köyünde yapılan derleme ve araştırmalara yer verilmiştir. Şah İbrahim Veli ile ilgili söylenceler derlenmiştir. Bunun yanı sıra Ballıkaya köyündeki ziyaret yerleri tanıtılmış ve Ballıkaya ile ilgili şiirlere yer verilmiştir.

ABSTRACT

The collections and researches that were carried out in Ballıkaya village of Hekimhan district of Malatya are presented in this writing.

Anahtar Kelimeler: Şah İbrahim Veli, Balıklaya, Ziyaret Yerleri

Key Words: Shah Ibrahim Veli, Balıklaya, Places of Pilgrimage

Kendi köyüm olan Ballıkaya ile ilgili, 1983 yılından beri yaptığım derleme ve araştırma çalışmalarımı, *Yenilenen Köy Ballıkaya* adı ile kitap bütünlüğünde bir araya getirdim. Bu çalışmadan Şah İbrahim Veli ile ilgili olanlarından bazılarını dört bölüm olarak sunuyorum.

I. Şah İbrahim Veli ile İlgili Anlatımlar ve Söylenceler

1. Şah İbrahim Veli'nin Sözü

Derler ki; Şah İbrahim, Ecedamı ile Karabayır arasında olan gediğe gelmiş. Orada durarak İğdir köyüne dönüp seslenmiş: "Siz çok kazanıp az yiyesiniz!" Sonra da Mezirme'ye dönüp seslenmiş: "Siz de az kazanıp çok yiyesiniz!" Bu sözlerin gerçek olduğu söylenir. Bu gediğe de *Şeyh İbrahim'in Gediği* denilir.

2. Şah İbrahim Veli'nin Belini Verdiği Taşın Söylencesi

Mezirme'nin batısındaki gediğin başında, İğdir'den Mustafa adında biri koyun gütmektedir. Şah İbrahim, musahibi olan Ali Seydi ile Salıcık köyünden gelmektedirler. Gediğe gelince oradaki taşta belini verip dinlenirken çoban yanlarına gelir. Çobana şöyle der:

“Bize şu kara koyunu sağ ki, bir ekmeğe yiyelim.” Çoban Mustafa, “O koyun kaç yıldır kısır.” der. Onlar da, “Olsun, sen sağ.” derler. Çoban, koyunu sağar, sütü çıkar ve birlikte ekmeğini batırarak yerler. Dağlarda sürekli davar yaydığından ihtiyarları tanımaz. İhtiyarlar şöyle derler: “Eğer başına bir iş gelirse, darda kalırsan bizi çağır. Çoban hemen sözlerini keser: “Siz kimsiniz?” Belini taşına vermiş olanı cevap verir: “Birimiz Ali Seydi birimiz Şah İbrahim...”

Birden gözden kaybolurlar, çoban yalnız başına kalakalır. Çevreyi arar durur, kimseyi bulamaz. Bu olaydan sonra kendini Hak yoluna adanır. Sürekli gerçek erenlerden söz eder. Bu sevda ile saz çalıp çağırmasını da öğrenir. Halk arasında *Mulla Mustafa* adıyla anılmaya başlar.

Aradan zaman geçer, çoban nişanlanır. Nişanlısı bir gün hasta olur, komşuları başına toplanırlar. Çoban Mustafa kara kara düşünmeye başlar. Gediğin başında kendisine kısır koyunu sağdıran iki pir ihtiyarın verdiği söz hatırına gelir. Hani, “Darda kalırsan Ali Seydi, Şah İbrahim gel yetiş” diye çağır demişlerdi ya!..

Sazının tellerine dokunur:

*Verdiğiniz ikrarın günleri geldi
Ali Seydi Şah İbrahim gel yetiş
Yer gök dua ile hem karar kıldı
Ali Seydi Şah İbrahim gel yetiş*

*Dar günümde gelecektin carıma
Kurt ile kuş dayanmıyor zarıma
Beni hasret koman nazlı yarime
Ali Seydi Şah İbrahim gel yetiş*

*İmdat Muhammet'ten Ali'den çare
Bir merhem edin ki sağıla yare
Yoktur bir amelim yüzlerim kara*

*Ali Seydi Şah İbrahim gel yetiş
İğdir evliyası güçlü kuvvetli
Kerameti boldur hem mucizatlı
Ben darda kalmışım yetiş Bozatlı*

*Ali Seydi Şah İbrahim gel yetiş
Mulla Mustafa der kendi kanında
Sözü geç gel imiş hakkın yanında
Zülfikâr'ı karar eyle kınında
Ali Seydi Şah İbrahim gel yetiş*

Bir de bakarlar ki iki ihtiyar çıkagelir. İhtiyarlar, "Bu ne kalabalık?" diye sorarlar. Oradakiler, "Zavallı çoban Mustafa'nın nişanlısı ölüm döşeğinde can veriyor." Derler; ağıt figan ederler. İhtiyarlar, halkı hastanın çevresine halka biçimimde dizerler. Biz dua edelim, siz Amin deyin, derler. Şah İbrahim dua eder; halk ağlaşıp sızlaşarak Allah'a yalvarır ve Amin, derler. Allah'ın hikmetinden sual sorulmaz. Hasta gözlerini açarak, "Ben iyiyim" der, halkın da ızdırabı diner. Kerameti-mucizati gören Mulla Mustafa, ihtiyarların ellerine sarılır öper.

II. Şah Veli ile İlgili Anlatımlar ve Söylenceler

1. Eymir Köyü Söylencesi

Şah Veli, İran'dan Anadolu'ya geldiğinde Elazığ'ın Sun köyüne uğrar. Bir süre burada kaldıktan sonra Arguvan toprağına geçer. Kimliğini açıklamadan dolanır durur. Eymir köyünde bir evde hizmetkâr olarak çalışmaya başlar. Gündüzleri hayvanlara bakar, geceleri de ahırın bir köşesinde yatar.

Bir gün kendisi gibi hizmetkâr olan birisi onun ahırda temizlik yaptıktan sonra yerde yuvarlandığını, hayvanlarla konuştuğunu görür ve ev sahibine gördüklerini anlatır. Adam ahıra giderek bakar ki söylenenler doğru. Yanına yaklaşıp niçin böyle davrandığını sorar. Oda yerin, öküzlere dokunup dokunmadığını anlamak için yaptığını söyler. Ev sahibi adamın boş olmadığını, ermiş biri olduğunu anlar, "Artık sana hizmetkârlık yaptırمام, istediğın yere gitmekte serbestsin", der.

Şah Veli Eymir'den Mezirme'ye gider, kısa bir süre kaldıktan sonra da Kozdere köyüne geçer. Orada talipler edinir, yeniden Mezirme'ye dönüp yerleşir.

2. "Bir Yamalığı Bile Çok Gördün!"

a) Kozdere Köyü Anlatımı

Kozdere'den Ali Baba ve Bozan'dan İsmican Baba, Şah Veli'nin müritlerinden olup, her ikisi de *baba damı* (cem yapılan yer) sahibiymiş. Şah Veli, Arguvan tarafına yönelirse İsmican Baba'ya, Kozdere tarafına yönelirse Ali Baba'ya ayan olmuştur. Ona göre de hazırlıklarını yaparlarmış.

Bir gün Şah Veli'nin şalvarında ufak bir yırtılma olmuş. Hem de arkasına gelen tarafta. O zamanlarda, aynı renkte kumaş bulamamış, kırmızı renkli bir kumaş parçasıyla yamatmış. Kozdere tarafına yollanmış. Durum ali Baba'ya ayan olmuş, yanındakilere şöyle demiş:

"Benim götü gınalı dedem geliyor!"

Şah Veli Kozdere'ye yaklaşırken Ali Baba da oradan yolanmış. Killik yöresinde beklemiş. Her zaman orada karşılaşmış. Şah Veli, karşılaştıkları anda şalvarındaki kırmızı yamalığı söküp Ali Baba'ya uzatmış;

"Bir yamalığı bile bana çok gördün, al senin olsun!" demiş.

Ali Baba çok müteessir olmuş ve özür dilemiş. Birlikte Kozdere'ye yollanmışlar.

b) Bozan Köyü Anlatımı:

Aynı anlatım Arguvan'ın bozan köyünde de vardır.

3. Kozdere'nin Sele Gidişi

Şah Veli Dede, Şakullular (Şah Kulular) kabilesinden birinden bir at alır. Atın çultarını (bellemesini) vermezler, bunun üzerine ağız kavgası yaparlar. Şah Veli Dede Mezirme'ye dönerken Killik gediğine yaklaştığında Kozdere'ye şöyle beddua eder: "Ben Killik gediğini aşmadan tufana gidesiniz!" Bu beddua üzerine; gökte bulut bile yokken bir bulut gelir, bir yağmur başlar, öyle yağar ki köy sele gider. Şah Veli Dede: "Eyvah, oku yanlış attık!" der. Amacı, sadece tartıştığı adamlara beddua etmiş!..

Kırk tane yeni beşik gelin varmış sele gidenler arasında. Köy, bu olaydan sonra dere kenarından daha yukarıda yeniden kurulmuş. Yine derler ki; sele giden beşikteki çocuklardan bazıları Yağca köyünde dere kenarına vurmuş. Bu köydekiler, çocukları büyütmüşler ve Yağca'nın bir kısmı bunlardan oluşmuş.

Bu söylence ile ilgili olarak emekli öğretmen Ziya Karakuş, şu eklemeyi yapar; "Drijanlılar, 'Kozdere'ye sel bahane oldu." derler.

4. Şah Veli Değirmenininin Sırrı

Mezirme'nin eski bahçeleri Değirmenönü'ndedir. Değirmenönü, Ceneferlerin bahçelerinin bulunduğu yerdir. Şah Veli'nin burada değirmeni vardır. Türklerden (Karahasanlardan) biri değirmende unu öğütülürken Şah Veli şöyle demiş: "Sen değirmeni bekle, ben suyun başına kadar varıp geleyim." Değirmeni kurcalamamasını da sıkı sıkı tembihlemiş. Şah Veli, suyun başına gittikten sonra adamı bir merak sarmış. Acaba ne var ki bana böyle söyledi, diyerek değirmenin *götürge*

örtüsünü yavaşça kaldırıp bakmış. Bir de ne görsün! Sepetteki buğday bir kara yılının boğazından akıyor mu! Korkusundan hemen örtüyü bırakmış, değirmen de birdenbire durmuş. Adam telâşlanmış, ne yapacağını düşünürken Şah Veli çıkmış. Değirmenin çalışmadığını görünce de adama şöyle demiş:

“Be hey laftan anlamaz adam! Sırrımı faş ettin. Birin iki olmaya!

Karahasanlar'ın son kuşağına kadar her evde bir erkek evlât bulunmasının bu söylenceden kaynaklandığına inanılır.

5. Şah Veli ile Şah Hüseyin

Yedi kez Kerbelâ'ya gidip gelen Şah Veli son gidişinde; “Ben bir daha dönme-yeceğim.” diyerek aile bireyleri, yakınlar ve talipleri ile vedalaşır. Biricik oğlu Şah Hüseyin, babasına şöyle der:

“Baba, sen bir daha gelmezsen ben buralarda ne yaparım?” Şah Veli de oğluna dönerek şöyle der: “Oğlum Hüseyin, zamanı gelince seni de götürüleceğim.”

Köyden ve çevreden birçok talibi olan Şah Veli, hırkasını, esasını ve postunu (Karadirek Dergahı) oğluna bırakır. Mezirme'den ayrıldıktan bir süre sonra oğlu Şah Hüseyin vefat eder. Cenazesi Karadirek'ten alınarak ön tarafta bir yere getirilerek yıkanır. Kefenlendikten sonra köyün karşısındaki mezarlığa götürülür. Cenaze mezara indirileceği sırada bir atlı çıkagelir. Cenazenin çevresindekiler ağlaşmakta iken atlı şöyle der: “Ya Hüseyin! Oğlum, elini bana ver.” Bakarlar ki, gelen Şah Veli.

Şah Veli dua eder, oğlunun elini tutar, Şah Hüseyin cana gelir. Kefeniyle birlikte atının terkesine alır, baba oğul birlikte batı yöndeki yola doğru ilerleyerek gözden kaybolurlar. Kazılmış olan mezar da öylece boş kalır. Bir yandan kururken bir yandan da yeniden yeşeren tavşancık ağacının dibindeki çukur hâlâ boş durmakta olup, buraya *Şah Hüseyin* denilir ve kutsal kabul edilerek ziyaret edilir. Cenazenin yıkandığı yerde, kazanın altındaki köşgilerden birinin suyun etkisi ile göğrediğine, bir dut ağacı olduğuna inanılır. Bu dut ağacına *Dede Dutu* denilir. Zamanla bu dutun yerinde yeniden dut ağacı yetişmiştir.

6. Bir İddia ya da Tarih

Her ne kadar Şah soyundan, İran'dan geldiğimiz söylene de, aslımız Şah'a değil şeyhe dayanmaktadır. Gerçek soyumuz hayvancılıkla uğraşan Yörüklerdir.

Büyüklerin anlattığına göre, Şah Veli, Hacı Bektaş Veli'den 70 yıl kadar önce Anadolu'ya gelmiş, Pontuslarla savaşmış. Daha sonra gelen Hacı Bektaş Veli, Erdebil Tekkesi'nin benzerini Sulucakarahöyük'te (bugünkü Hacıbektaş'ta)

kurmuştur. Dergâhın amacı, "ortak iş, ortak kazanç, ortak yemek"tir. Yani ortak yaşamdır.

Köyümüzün yaşı ve köydeki Tekkenin kuruluşu, tüm bu anlatımlara göre 300 yıl dolayındadır. Şah Veli'nin oğlu Şah Hüseyin'in mezarının üstü hâlen çukurdur. Kutsal yer sayıldığından, insan ya da hayvan tarafından çiğnenmediğinden çukurluk bozulmamıştır. Eğer daha fazla bir zaman geçseydi mezarın çukuru körlenir, kaybolabilirdi.

*Yaz gününe konar Değirmi Oba
Sahil ellerinde kalmazım tövbe
Güllüce başında Şahkulu Baba
Gel bize yetiş Şah Veli Dede*

*Çıkıp yücesine öttüğün gibi
Çağırın kullara yettiğin gibi
Cansızlara can kattığın gibi
Gel bize yetiş Şah Veli Dede*

*Bize Salmanlıoğlu derler âlemde
Garip başa bir hâl geldi bu demde
Akdağ'ı Tocak Dere'yi dolan da
Gel bize yetiş Şah Veli Dede*

Bu şiiirde geçen yer adlarından *Değirmi Oba*, *Güllüce* ve *Şahkulu* Göller yöresindedir. Akdağ, Tocak Dere ve Dolak Deresi, Mersin Toroslarında bulunmaktadır. Dolak Deresi köyü yöresindedir. Yörüklerin buralardan geçtikleri bellidir. Yani, "Göller Yöresi"nden, "Kalmazım tövbe" dedikleri, sahil ellerinden kalkıp doğuya göçmüşlerdir.

Bir olaydan söz edilir; bunu Sivas'ta *Abuseyif Dede*'den dinlemiştim, ayrıca bir radyo programında da bahsedilmişti: İki aşiret *Kaçgun*'da Araplarla savaşırlar. Abuseyif, Arapları oyalarken, göç yola devam eder. Uzun süre sonra, yükseklerde dönen kuzgunlardan Abuseyif'in yaralandıktan sonra öldüğünü anlarlar.

Abuseyif adının birçok yörede ad verildiği bilinir. Ancak, dedelerimizden birisi olarak bilinen Abuseyif, daha çok aşiretlerde vardır. Yukarıda öyküsü anlatılan Abuseyif'e *Avşarlar* sahip çıkmaktadır. Avşarlar, genellikle Sünni'dirler; Abuseyif adını çokça kullanan Yozgat'takiler ise Alevi'dir.

7. Salmanlı Aşiretinin Öyküsü

Salmanlı aşireti, Şah İbrahim talibi olup Maraş, Köprüağzı, Antep, İslahiye yörelerinde yaşamaktadır. Şah Veli de pirlük sıfatı ile hem buralara hem de Teke yöresine kadar Torosların çevresine gitmiş, oralarda bulunmuştur. Bir gezisi dönüşünde Mezirme'de Karadirek'te görünüm yapılırken bir ara hayal sükutuna dalmış. Bir süre sonra da ayıkmış. Orada bulunanlar demişler ki;

"Dede ne yaptın? Bir hayal sükutu, bir sarhoşluk geçirdin." Şah Veli cemaate dönmüş ve şöyle cevap vermiş;

Salmanlıoğlu'nun yaylaya giderken Toroslarda, Tocak Dağı'nda devesi yuvarlandı. Devenin üzerinde beşik, beşiğin içinde de çocuk vardı. Bu bana ayan oldu. Orada bulundum ve deveye kuluncumu verdim, durdurdum. Havalar hâlen sıcak gittiği için deve uyuz olmuş da yağlamışlar, katranlamışlar; o yağ-katran sırtıma bulaşmış. Bunu duyan cemaatte bir şaşkınlık belirtisi ile birlikte içlerinden nişan isteyenler de olur. Şah Veli sırtını döner ki, hep bulaşık. Bu bulaşık hırkası köyümüzde Hasan Koç adlı birisindeydi. Manisa'ya göçtüğünde götürdü.

Salmanlı aşiretinin öyküsü böyle. Şimdi de Şah Veli'nin Kozdere ile ilgili konusuna gelelim. Şah Veli, Kozdere'de kaldığı süre içinde oradan talipler edinir. Şiirde geçen Güllücebaşı Kozdere'dedir. Şahkulu da, o köyde Şah Veli'ye en çok hürmet eden ve orada *baba damı* sahibi olan birisidir. Yine bu Şahkulu'nun orada ziyareti vardır. Hem de Güllücebaşı'nda. Şiirde Dolak Deresi, Tocak Dağı ve Akdağ'dan söz edilir. Bunlar bir hülyada var olan şeylerdir. Yine Dolak Deresi köyünden Hüseyin adlı birisinden dinlediğime göre, Tocak Dağı'nda taş hâline gelmiş bir deve, üzerinde çocuklu beşik olan bir heykel varmış...

*Gurbet elde bir hâl geldi başıma
Gel bize yetik ol Şah Veli Dede'm
Kimim yok kimsem yok hatırım sora
Gel bize yetik ol Şah Veli Dede'm*

*Şah Veli Dedemin Ballıkayası
Katara çekilmiş tülü mayası
Kerbela'da yatan kerem ağası
Gel bize yetik ol Şah Veli Dede'm*

*Yen için sürün de yolun doğrusun
İçinizde koman yolun eğrisin
Sen evvelden Şah İbrahim oğlusun
Gel bize yetik ol Şah Veli Dede'm*

*Çıkıp yücesine öttüğün gibi
Çağırın kullara yettiğin gibi
Cansızlara can kattığın gibi
Gel bize yetik ol Şah Veli Dede'm*

*Bize Salmanlıoğlu derler âlemde
Garip başa bir hal geldi bu demde
Akdağ'ı Tocak Dereyi dolan da
Gel bize yetik ol Şah Veli Dede'm*

Çanakpınar'da Şah Veli Düşeği

Şah Veli'nin, Bozan'da *İsmican Sofu*, Kozdere'de *Şahkulu*, Köylüköyü'nde de - adını hatırlayamadım- üç sadık talibi varmış. Bazen bunları ziyarete gider, onlar da Şah Veli'yi ziyarete gelirlermiş. Bir gün Köylüköyü'ne giderken Çanakpınar'dan geçmiş ve köyün batısındaki küçük tepeye oturmuş. Oradaki meşenin dibinde şunları söylemiş:

"Beni anmak isteyenler burada ansınlar."

İşte bu tepeye "*Şah Veli Düşeği*" derler. Şimdi bu yer, 23 ayak (5-6 metre) çevresi bulunan çember biçiminde ve mezarlığın içindedir. Zamanla yok edilen meşenin yanındaki deliğe, bericilerin süt döktüğünü ve bir kara yılanın da sütü içtiğini söylerlermiş, eskiler. Yağmur yağmadığında cemaat burada birikir, cem kurulur ve dua edilir.

III. Ballıkaya İle İlgili Şiirler;

KIŞTA KALANLARIN DEYİŞİ:

*Akşam namazında çıktık Bozan'dan
Gözüm korktu hızan oğlu hızandan
Dahası kör imiş çıkmış izandan
Aman Hızır aman car sende kaldı*

*Avşar Çayına geldik çıkardık şalvar
Salman Sarı Beköğ sen Hakka yalvar
İlerisi çetin bunda bir hâl var
Aman Hızır aman car sende kaldı*

*Ulupınar'a geldik baktık geriye
Biri kıra binmiş biri doruya
Biri benzer Dede Karkın Ali'ye
Aman Hızır aman car sende kaldı*

*Boz Armut'a geldik gece kar idi
Salman Sarı Beköğ atı sürüdü
Kul Mustafa bir bellicek er idi
Aman Hızır aman car sende kaldı*

*Atlar düzüm düzüm çıkmıyor kardan
Salman cevap etti ben gitmem buradan
Kul Mustafa'm der ki ayrıldık yardan
Aman Hızır aman car sende kaldı*

*Görünüyor Başağa'nin söğüdü
İpşir Ağa yaylasında yoğ idi
Kırıldı mı Mezirme'nin yiğidi
Aman Hızır aman car sende kaldı*

*Aşılık'a geldik yolu şaşırdık
Dikmetaş'a geldik iyice şaşırdık
Salman sarı Beköğ'ü öğe düşürdük
Aman Hızır aman car sende kaldı*

*Yazır'ın başında hayli savaştık
Basağa er imiş toruna düştük
Çok şükür Mevla'ya biz ceme düştük
Aman Hızır aman car sende kaldı*

Çevirme'den Mezirme'ye yolumuz
SEFİL ALİ'm ügürt eder hâlimiz
Allah soldurmaya bizim gülümüz
Aman Hızır aman car sende kaldı

ERLER HİMMET EDİN EĞLEMEN BİZİ:

Tamam gezdik Arguvan'ın elini
Erlər himmet edin eğlemen bizi
Çetin derler Deliktaş'ın yolunu
Erlər himmet edin eğlemen bizi

Bu yola gidenler güruh-ı naci
Özü derviş olan vurunur tacı
Allaha ısmarladık olun duacı
Erlər himmet edin eğlemen bizi

Evliya yoluna olan neziri
Elde ne var ise verin hazırı
Severseniz Hazreti Hızır'ı
Erlər himmet edin eğlemen bizi

Muhammet Ali'dir kalbin durağı
Hü deyince yakın eder ırağı
Severseniz Sultan Karadireği
Erlər himmet edin eğlemen bizi

Yüksek uçan(ı) indirirler havadan
Keramet gösterdi Ballıkaya'dan
Mustafa'yı unutmayın duadan
Erlər himmet edin eğlemen bizi

DEVAH EYLEN MEZİRME'YE VARINCA:

Şah Safı'nın Gediğine çıkınca
Devah eylen Mezirme'ye varınca
Erdebil'in gonca gülü kokunca
Devah eylen Mezirme'ye varınca

Çeki Baba Şah İbrahim nazarı
Eksiği yerinde beyan pazarı
Ben pırime kurban verdim bu canı
Devah eylen Mezirme'ye varınca

Belini verdiği taştan bakıtan
Şah İbrahim dersin verip okutan
Karayılan boğazından buğday akıtan
Devah eylen Mezirme'ye varınca

İsyani'nin dedeleri kan ağlar
Üç yüz dörde kadem bastığı çağlar
Şah İbrahim yaramıza em bağlar
Devah eylen Mezirme'ye varınca
İsyani (İsmail ELÇİOĞLU)

IV. Ballıkaya Köyündeki Ziyaretler:

1. Ballıkaya

Köye adını veren Balıklaya, sıra kayalar içindedir ve bir yandan da kutsal kaya olarak bilinir. Şah Veli'nin deveyi Kurşaklı'dan çektiği, kervandaki gelinlerden birinin beşiğindeki bebeğin düştüğü, ona ağıt yaktıkları anlatılır. Bu ninnide Boş Beşik öyküsündekine benzer bir motif vardır.

Bebeğin beşiği bakır
Yuvarlandı takur tukur
İçindeki Hacı Bekir
Nenni benim yavrum nenni

Kurşaklı'nın doğusundaki Ballıkaya, Şah Veli Dedenin Ballıkayası olarak bilinir ve kutsal kaya kabul edilir. Bu, çevredeki halk ozanlarının şiirlerine de yansımıştır.

Şah Veli Dede'min Ballıkayası
Katara çekilmiş tülü mayası
Kerbela'da yatan Kerem Ağası
Gel bize yetik ol Şah Veli Dede'm
Salmanlıoğlu

*Şah Safi'nin Gediğine çıkınca
Ballıkayasının balı akınca
Erdebil'in gonca gülü kokunca
Devah eylen Mezirme'ye varınca.*

İsyani

*Yüksek uçan(ı) indirirler havadan
Keramet gösterdi Ballıkaya'dan
Mustafa'yı unutmayın duadan
Erlere himmet edin eğlenen bizi*

Kul Mustafa

2. Çeki Baba

Çeki, Ballıkaya'nın mezrası olup Çeki Dağı'nın eteğine kurulmuştur. Halk arasında Çeki Dağı'na Çeki Baba da denilir. Burada, Bizans döneminde gözetleme kulesi bulunduğu öne sürülür. Tepenin başında taşlarla çevrili yerin mezar, mezarın da evliya olduğuna inanılan Çeki Baba'ya ait olduğu söylenir.

Adakları olanlar tepede kurbanlarının keserler, etli pilâv yapıp gelenlere sunarlar. Böylece ziyaretlerini gerçekleştirmiş olurlar.

Çeki Baba ile ilgili birçok inanma ve anlatım vardır.

a. "Mihayil'de iki beylik savaşa tutuşurlar. Beylerden birinin askerleri bozguna uğrayacağı sırada kumandan, sancaktara: "Çek çek!" diye seslenir, askerler gerileye gerileye bu tepeye kadar ulaşırlar. Sancaktar tepedeki kulede şehit olur. Çeki adının bu olaydan geldiği söylenir."

b. Buradaki Çeki Baba, Fırat kenarındaki Kara Baba, Minayik üzerindeki Sarr Baba ve Sarıkız üzerinde Leylek Baba kardeşmiş. Bu dört yer de tepe üzerindedir, dördünde de mezar ya da mezar yeri bulunur.

c. Bir kuraklık olur. Koca Dede (İğdir üzerinde), Leylek Baba, Abdulvahap (Elazığ-Baskil Kale Köyü-Muşar Dağı'nda) ve Çeki Baba ibadete çekilirler. İlk üçü dua eder, yağmur yağmaz. "Çeki Baba çekti, aldı" derler.

ç. Çeki'nin başında beş kardeş eğlenirmiş. Burayı uzun zaman yurt edinmişler.

d. Başkavak köyünden Âşık Vahap Alkan bir şiirinde Çeki Baba'yı şöyle anar:

*Hey ulu dağ hey çeki dağ
Gazel döken bağ bizim bağ
Baban hapis ölmedi sağ
Yavrularım yavrularım*

e. Yine Başkavak köyünden Âşık Mestan Ali, Ballıkaya'daki bir göç üzerine yazdığı destanda Çeki Baba'yı anar:

Üzerin varılan yollar devrilir
Nasibimiz yaratandan verilir
Koca Çeki nerde kalmış görünür
Hayıf beni hay vah beni vah beni

3. Deli Cafar

Boyu iki metreden uzun olan Cafer'in karısı 1930'larda Akçadağlılarca kaçırlır. Bunun üzerine deli divane olup, saç sakalına karışan, yaz kış demeden yalınayak dağlarda dolaşan Cafer, *Deli Cafar* adıyla anılmaya başlanır.

Beyaz don, simsimi giyer, gömleğinin kolunu da omuzlarına kadar katlar, elinde kocaman bir sopa taşır, döşü başı açık gezermiş. Çoğu zaman nerede kaldığı bilinmezmiş. Deli Cafar denmesine karşın bazı zamanlar söylediği sözler akıllılardan daha akıllıcaymış.

a. Hekimhan'ın şube reisi cüzdan yoklaması için Mezirme'ye gelir. Muhtar Yusuf Ağa'ya şöyle der:

"Şen şakacı, deli divane biri yok mu? İki konuşup gülelim..."

Muhtar Deli Cafar'a haber salar. Deli Cafar kapıdan girince seslenir:

"Buyur Cafar Ağa, buyur!.."

Deli Cafar bakar ki darabanın misafirlerinden yana olan bölümünde boydan boya yeşil renkli bir perde asılı, ayaklarını çıkarır, yeşile basmadan sıçrar darabanın diğer yanına geçer, oturur. "Meclisten yana niye oturmadin?" diye sorarlar.

"Ben yeşile basmam. Hz. Muhammet'in sarığı yeşil, sancağı da yeşil." der.

Bir süre sonra, şube reisi para vermek ister, Deli Cafar istemediğini belirtir ve şöyle der:

"Sen garipsin, misafirsin, gelenin gidenin olur. O parayla kahvede misafirlerine çay ikram edersin."

Şube reisi muhatara dönerek şöyle der:

"Yusuf Ağa, sizin delileriniz böyle ki, gör akıllılarınız nasıl!"

b. Uludere'de Fenk'in Boğaz'da İğdir'e bakan yüzde Daloğların ağılı varmış, burada kışarlarmış. Bir gün Deli Cafar karlı bir havada, yalınayak, döşü başı açık, dağlardan inip bu ağıla girer. Çoban, Deli Cafar'ı karşısında görünce hayretle soruları sıralar:

"Dede, sen buralara nasıl geldin? Kapıdaki itler kuş uçurmaz, nasıl oldu da sana hiç dokunmadılar? Nereden geliyorsun böyle?"

Deli Cafar gayet soğukkanlılıkla cevap verir:

"Dağları gezdim de geldim. O dağların hepsi benim!"

c. Deli Cafar'a, birgün çobanlar tarafından feci şekilde dayak atılır. Hasta hasta, Çeki-Miroğlar arasındaki yığmalara gider, üç yığmadan orta yığmanın kuzey yamacında can verir. Bir hafta kadar sonra ölüsünü bulduklarında, elinde topladığı anık destesi vardır. Oraya gömerler.

Adakları olanlar mezarının başında kurban keserler.

4. Divana Abidin

Şah İbrahim Ocağı'ndan, Şah Veli'nin üç oğlundan Mustafa'nın soyundan gelen Deli Mürteze'nin Yusuf adlı oğlunun erkek çocuğu olmazmış; "Hey Ya Rabbi! Bir evlât ver de, tek deli olsun." dermiş. 1335 (1919)'te bir oğlu olmuş. Adını Abidin koymuşlar. Gerçekten de divane gibiymiş Abidin. Askerlikte çok zorluklarla karşılaşmış. Döverler, kulağını çekerlermiş. Bu nedenle sık sık kulağıyla oynamış. Askerlikten sonrada atıyla Ankara'ya gittiği söylenir. Hiç evlenmemiş.

Malatya, Sivas, Tokat, Çorum illeri ve köylerinde yıllarca dedelik yapmış; aldığı hakullahı bulunduğu yerlerde ihtiyacı olanlara dağıtmış, paraya önem vermemiştir. Yani, bir eliyle aldığı diğer eliyle dağıtmıştır. Abidin Dede veya Divana Abidin adlarıyla anılmıştır.

Tokat'ın Zile ilçesinin Çakırçalı köyünde on yıldan çok bir zaman kalmış, 1985 yılında hastalandığında Ballıkaya'ya getirilmiş, 1986'nın son günlerinde de vefat etmiştir. Mezarı, Amcası Vayloğ Dede (1895-1972)'nin sağ yanına konmuştur. Daha sonra kız kardeşi Satı Özerol'un (1328-1991) mezarı da Vayloğ Dede'nin mezarının sağına konulmuştur.

Sivas'ın Tekke köyünden Zeynep Bakır adlı yaşlı bir kadının rüyasına girer; "Mezarımın üstüne yağmur yağ akıyor, yaptır." der. Kadın köye gelir, mezarının yapılı olduğunu görür. Bir süre sonra, Hekimhan'ın Kozdere köyünden Murtaza Aygül tarafından yaptırılmış olan mezarın üstüne bina yaptırır. Böylece üç mezar bu binanın içine alınmış olur. Kadın, bir yıl sonra da mezarlığın güney kenarına bir aşevi yaptırır.

Bir eliyle aldığı diğer eliyle dağıtmasının yanında; kaynayan kazana elini daldırarak pilâvın içinden kurban edilen hayvanın döşünü çıkarması, sacda kavrulan kuyruk yağını avuçlaması ve elinin yanmaması Divana Abidin'e değer verilmesinin başlıca nedenlerindedir. Hastalar ve çocuğu olmayanlar mezarını ziyarete gelirler.

5. Döldüz Dede

Ballıkaya'nın kuzeydoğusundaki Alaçayır Yaylası yolu üzerinde Sarıkaya yöresinde bulunan alıç ağacı ve bu ağacın dibindeki üzerinde at izi bulunan taş, Hz. Ali'nin atı Döldül'e yorumlanarak kutsal sayılır. *Döldüz Dede* adı verilen bu ziyaret yerinde, ağaç ve at izi bulunan taşın yanı sıra, soku gibi bir taş ve içinde de yeşil renkli taştan bir gülle bulunurdu. Alıç ağacına çaput bağlanarak dilek dilenir, adakları olanlar burada kurbanlarını keser, yağmur duasına gidildiği de olurdu. Döldüz Dede'den alınan *cöher* ağza atılırdı. Hem alıç ağacı kurumuş hem de dibindeki taşlar kaybolmuş, ziyarete giden de kalmamıştır.

Diğer yandan, Çeki mezrasının güneydoğusundaki Taşlıyazı'da, yassı bir taşın üzerinde bir at izi vardır. Çevresi taşlarla çevrili olan bu yere *Döldül İzi* adı verilir. Döldüz Dede'deki izin benzeri olan bu izin, atın diğer ayağına ait olduğuna inanılır.

6. Karadirek

Halk arasında Şah İbrahim, Şah Safi ya da Şah Veli'nin elinde asa olarak getirdiğine inanılan, iki metre uzunluğunda, normal bir direk kalınlığında olan siyah renkli direğe *Karadirek* denilir. Karadirek'in bulunduğu tekke de bu adla anılır. Şah İbrahim Veli Dergâhı adlarıyla da anılır.

Şah Veli'nin, "Bunları gören beni görsün." diyerek bıraktığı üç emanet vardır. Bunlar dergâhı, pabucu ve hırkasıdır. Karadirek Dergâhı, Cumhuriyet dönemine kadar Erdebil Tekkesi'nin bir kolu gibi işlevini sürdürmüş, tekkeler ve türbeler kapatıldığında yıktırılmış, simge olan Karadirek parçalanarak yaktırılmıştır. 1957 yılında çeşitli yerlerden gelen yardımlarla, Arguvan'ın Çavuş köyünden Cuma ve Aziz Genç kardeşlerin ustalığı ile üçüncü kez yenilenmiş; mihrap ve delil yerlerindeki kesme taş yapılar eski yapıdan iki örnek olarak güneydeki duvara konulmuş, büyük bir odadan oluşan dergâhın üç yanı basamaklarla donatılmıştır. Sekiz ağaç direk üzerine kurulu binanın giriş kapısı üzerinde Aşılık yöresinden getirilmiş iki metreye yakın turuncu renkli taşta şu yazı kazılıdır: "Mescid'i Şerifin 3. İnşası 7.4.1957"

Ballıkaya'nın, yer kayması nedeniyle yer değiştirmesi üzerine, 1994'te yeni yerleşim yerinde temeli atılan Karadirek Cem Kültür Evi hemen hemen tamamlanmak üzeredir. Burada, 240 m²'lik oturumlu cem odası, konuk odası, kütüphane, idare, misafirhane, yemekhane, kesimevi bölümleri bulunur. Ağaçlandırma çalışmasıyla çevre düzenlemesi kalmıştır.

Karadirek'e, adakları olanlar, felçliler, rüyasında görenler, çocuğu olmayanlar, hastalar ve benzeri konumlarda Alevi-Sünni ayrımı yapılmadan birçok insan gelir. Eşiğine niyaz edilerek girilir, sohbet edilir, kurban getirilmişse hazırlanır, etli pilâv yapılır ve gelenlere sunulur. Yemekten sonra yemek duası yapılır. Bakım ve onarıma harcanmak üzere para verirler. Bazı hastaların yatıya kaldığı, bazen de kısır cem yapıldığı olur.

7. Kara Yusuf

Kambarağalar'dan olan Kara Yusuf, deve çobanlığı yaparken develerle birlikte sütleğen yayılmış. "Deve Donunda Yayılan Kara Yusuf" diye anılır ve ermiş gözüyle bakılmış. Arguvan'ın Halpız köyünün dedeliğini yaparken, orada bir hastalık olmuş ve dua ederek iyileştirmiş. Bundan dolayı orada kendisine çok değer verirmiş.

Ballıkaya halkından Hüseyin Güner(Cin Hüseyin)'in kızı Zeynep, Eymir'de gelindir. 1995 yılında hastalanır, rüyasında Kara Yusuf'u görür. Kara Yusuf, "Mezarımı yaptıracaksın, iyi olacaksın." der. O da Aşağı Mezarlık'taki oldukça eski mezarını onartır. Anne tarafından Kara Yusuf'un soyundan olan Zeynep gerçekten iyileşir, adadığı kurbanı da keser.

Rahatsızlığı, kırgınlığı olanlar Kara Yusuf'un mezarının sol yanındaki çukurluktan cöher alarak yerler.

8. Pabuç

Şah Veli'nin bıraktığı emanetlerden biri de pabucudur. Şah Hüseyin evlâtlarından Ceneferlerin evinde bulunur. Kullanıla kullanıla küçük bir deri parçası hâline gelmiştir. Sivas Kangal, Soğukpınar (Mamaş) köyünde Kurt Veli ailesinde bulunan pabucun, buradaki pabucun diğer teki olduğu söylenir.

Felçliler, lallar, vücutlarında yara olanlar, rüyada görenler, adakları olanlar, yakınları ve komşuları ile birlikte *pabucu* ziyarete gelirler. Kurban getirmişlerse etli pilâv yaparak gelenlere sunarlar. Yemekten sonra yemek duası yapılır. Pabuç, başta hasta olmak üzere gelenlerce niyaz edilir. Sırta, boyna ve başa sürülerek dua edilir, sırta üç kez vurularak; "Allah, Muhammet, Ali" denilir. Niyaz tamamlandıktan sonra isteyenler Pabuç'un bulunduğu ev sahibine niyaz hakkı verirler. Bazı hastaların üzerinde uyudukları olur. Pabuç, evin dışına, başka yere götürülmez. Pabuca ikrar verenlerden hemen her yıl gelenler olur. Başka yerlerde olup da kurbanı gelemeyenler yağ, bulgur, tuz, un vb. gönderdiğinde bunlara lokma götürülür. Gelemeyecek durumda olanlar için pabuç suya batırılır, su şişeyle götürülür, içirilir.

9. Sarılık Mezarı

Sarılık Mezarı, Yukarı Mezarlık'ta bulunan, sarılıktan ölmüş birinin mezarıdır. Ne zaman yapıldığı, kimin mezarı olduğu, ne zamandan beri sarılık mezarı olarak ziyaret edildiği bilinmiyor. Sarılık hastalığına yakalananlar bu mezarlığı ziyaret ederler. Sarılık mezarını ziyaret etme olayı şöyle gerçekleştirilir:

Hasta ve yanındaki birkaç kişi, güneş doğmadan karınları aç olarak, ellerinde pişmiş bir yumurta ile birlikte mezarlığa giderler. Yumurtanın beyazını hasta yer, sarısı mezara bırakılır. Böylece sarılıktan kurtulacağına inanılır. Mezarlığa gidiş ve dönüşte kimse ile konuşulmaz ve geriye dönülüp bakılmaz. Bu üç gün yinelenir.

10. Şah Hüseyin

Bununla ilgili söylence, yukarıda ikinci bölümün beşinci maddesinde, *Şah Veli ile Şah Hüseyin* adıyla anlatılmıştır. Eskiden buraya yağmur duasına gidilirdi.

11. Şah İbrahim'in Gediği

Bununla ilgili söylence, yukarıda birinci bölümün ikinci maddesinde, *Şah İbrahim Veli'nin Belini Verdiği Taşın Söylencesi* adıyla anlatılmıştır.

Şah İbrahim'in belini verdiği taş olarak kabul edilen gedikteki taşın üzerine; buradan gelip geçenler, çevredeki taşları toplayıp ata ata bir tümsek oluşturulmuştur. Buraya gelenlerin tümseğe taş atması gelenekselleşmiştir. Yaya yolun terk edilmesi ile birlikte *düşek* olarak anılan gedik, gidilmeyen bir yer konumuna düşmüştür.

12. Vayloğ Dede

1895 yılında Ballıkaya'da doğan Mustafa Tuna, Şeyh İbrahim Ocağı'ndan Deli Mürteze'nin oğludur. Vayloğ Dede adıyla tanınmıştır. Başkalarının düşüncelerini okuma, gaipten haber verme gibi konularda mucizeleri olduğuna inanılır. Herkesle içli dışlı olması, babacan davranışları ve ünlü "İçindeki babayı çıkar." deyimini kullanması ile tanınır. Çocuğu olmayan birçok kadının onun duası ile çocuk sahibi olduğuna inanılır. Bu çocuklarda, onun sakat gözü ve parmağı ile divanelik özelliklerinin görüldüğü söylenir. Aynı zamanda bu çocuklara *Vayloğun Nazarlaması* adı verilir.

1972 yılında vefat etmiş, Orta Mezarlığa konulmuştur. 1986'da vefat eden yeğeni Divana ile 1991'de vefat eden yeğeni Satı Özerol'un mezarları, onun mezarının sağ yanına kazılmıştır. Sivaslı Zeynep Bakır adlı kadının Divana Abidin'i rüyasında görmesi üzerine üç mezarın üzerine bir bina yaptırmasından birkaç yıl sonra oğlu, iki dedenin mezarını köyün yakınındaki tarlasının başına taşımış, taliplerin desteği ile türbe hâline getirilmiştir. Hem mezarlar, hem de ocağı anılarak ziyaret edilir, kurbanlar kesilir.

Vayloğ Dede ile İlgili Anlatımlar

Otuz yıl önce vefat etmesine karşın, halk arasında Vayloğ Dede hakkında birçok olay anlatılır. Söylence boyutundaki olaylardan bazıları şöyledir:

a. Vayloğ Lâkabı Hakkında

İğdir köyünden Cıllışın Hürü adlı kadının oğlu İsmail, silâh altına alınmak üzere yakalanmış ve Keban'a götürülmektedir. İsmail, jandarmalar arasında giderken, anası da ardına düşmüş ağlayıp sızlamakta, döşünü yumruklayarak şöyle söylenmektedir:

"Vay looğ!.. Vay loooğ!.. İsmail'im vay loooğ!.. Kapı da kurulmadı vay looğ!.."

Evi köyün çıkışında bulunan Deli Mürteze'nin kapısından geçerlerken, kadıncağız zor zahmet yaptırdığı evinin kapısını bile taktıramadığını feryadına katarak dile getirmektedir. Kadıncağızın bu hâlini gören Deli Mürteze'nin oğlu Mustafa, kadına öykünerek döşünü yumruklayıp bağırmaya ve onların arkasından yürümeye başlar:

"Vay looğ!... Vay loooğ!"

İsmail, jandarmalar, Cıllışın Hürü ve Mustafa art arda köyün doğusuna doğru ilerlerler. Kadın feryat ederken Mustafa da öykünmesini sürdürmektedir. Bu olaydan dolayı Mustafa'nın adı *Vayloğ* olarak kalır. Dedeliğinden dolayı da zamanla Vayloğ Dede denilir.

b. Denizlili Kadının Rüyası

Vayloğ Dede, Denizli'de yıllardır çocuğu olmayan bir kadının rüyasına girer; "Adım Vayloğ, Hekimhan'ın Mezirme köyündenim. Bir oğlun olacak ve ocağıma geleceksin." der. Bir zaman sonra hamile kalan kadın rüyasını kocasına anlatır, birlikte trenle Hekimhan'a gelirler. Mezirme'yi ve dedeyi sorarlarken kadın uzaktan onu görür, "İşte rüyamda gördüğüm dede!" diye kalabalığın içinde tanır. Yanına vararak elini öper. Vayloğ Dede, "Ben de sizi bekliyordum." der. Kadın yeniden dedenin elini öper. Birlikte köye giderler, bir kurban alıp keserler. Ertesi yıl da çocuğu kucığında dedeyi ziyarete gelirler, çocuğu dedenin kucığına koyarlar. Yani kirve tutarlar.

c. Vayloğ Dede ve Boyacı Garabet

Arguvan'ın Halpız köyünde cem yapılması için Vayloğ Dede'yi çağırırlar. Arapgirli Boyacı Garabet (Karabet) de köyde Abidin adlı birinin konuğudur. Cem yapılacağını öğrenen Garabet, "Ben de katılsam" der. Abidin, "Bırakmazlar, yerin hazır, uykun gelirse yatarsın, biz geç gelebiliriz." der ve ailece ceme katılmaya giderler.

Garabet bir süre sonra yatar, ama bir türlü uyuyamaz. Derken zorla da olsa uykuya dalar ve rüyasında üç kişinin semah döndüğünü görür Sabahı zor eder ve erkenden kalkarak rüyasını Abidin'e anlatır. Abidin, "İçeriden bir çuval buğday al, dedenin yanına git." der. Karabet bir çuval buğday sırtlayarak dedenin bulunduğu eve gider. Erkenden kalkmış olan dede kahvaltı etmektedir. "Dede bir 'Allah Allah' de." diyerek karşısına geçip dara durur. Dede dua eder, sonra da bir lokma alarak Karabete uzatıp şöyle der:

"Al, bu da semah dönen o üç sofunun olsun!"

Garabet lokmayı alır, dedenin elini bir kez daha öper.

ç. 1965 yılında sağlık ocağı yapıncaya kadar Ballıkaya'daki sağlık evinde sağlık memurluğu yapan İğdir köyünden Rıza Aydoğdu'nun beyaz bir atı vardır. Bir gün atına binmiş Hekimhan'a giderken Bağırsak Deresi'nde Vayloğ Dede'nin ya da olarak gittiğini görür, aldırmadan yanından geçip gider. Biraz ilerledikten sonra Dedeye ata binmesini teklif etmediğine pişman olur. Ancak, utandığından geri dönemez, atını Hekimhan'a doğru sürer, gider. Hekimhan'a vardığında camiye yakın bir yerde bulunan çeşmede Dedenin elini yüzünü yıkadığını görür.

d. İşlaman (Işıklı) köyünden Hemögün Garip, yola yakın bir tarlada çift sürmektedir. Çanakpınar köyüne giden Vayloğ Dede, yoldan geçerek selâmsız sabahsız uzaklaşır. Akşama doğru geri döner. Dedenin geldiğini gören adam öküzleri boyundurukta bırakıp doğruca yola koşar, Dedenin ellerini öpmeye çalışır.

"Dede, kurban! Ben sana ne yaptım ki selam vermeden gelip geçtin?"

Dede sertçe elini çeker:

"Giit! Hem Gece elin keçisini çalar, kavurma yapıp dürümünü beline sokup getirirsin, hem de benden selâm mı beklersin!"

Gerçekten de adam o gece komşusunun keçisini çalmış, kavurma yapmış, kavurma dürümünü de öğle yemeği için beline sokup getirmiştir. Adam yalvarır yakarır, ayaklarına kapanır dedenin. Hırsızlığa da tövbe eder.

13. Değerlendirme

Ballıkaya köyü, Karadirek, Pabuç ve Ocakzade dedeleri ile özdeşleşmiş, bu yönüyle Hekimhan-Sivas-Arguvan üçgeninde merkezi bir özellik taşımaktadır. Dede-lik kurumunun Anadolu'da önemli bir merkezi olan Karadirek; Suriye'den Karadeniz'e, Malatya'dan Denizli'ye kadar birçok yerde talibi bulunan sayılı ocaklardan Şah İbrahim Veli Dergâhı olarak işlevini sürdürmektedir. Hem bu dergâha hem de

Ballıkaya'da bulunan diğer ziyaretlere gelenlerin büyük bölümü, hastalıklarının iyi olması amacını taşısa da, gelenekselleştirerek ziyaret edenler de vardır.

Bilimin ve teknolojinin gelişmesi karşısında bazı ziyaret yerlerinin terk edilişi, önümüzdeki on beş yirmi yıl içinde, bazı toplu ziyaretlerin dışında birçok ziyaretin de terk edileceğini şimdiden göstermektedir. Bazı ziyaretlerin bulunduğu yerlerde dernekleşme ve benzeri örgütlenmelerle gelenlere karşı özendirici çalışmalar yapılmakla birlikte; halkımızın Ballıkaya'daki ve diğer yerlerdeki ziyaretlere, kendi kültürünü yaşatma zorlamasıyla gittiğini söylemek pek de yanlış bir değerlendirmeye olmayacaktır. Ballıkaya'nın, modern görünümü ve toplumsal ilerici-yenilikçi yapısına karşın kendini bu gelenekselleşmeden kurtaramadığı gibi bazı temel sorunlarının çözümü konusunda duyarsız kaldığını söylemek de yanlış olmasa gerek.

Halktan bazı kişiler ziyaret olayını gelenekselleştirdiğinden ziyaretler hâlâ sürmektedir. Ziyaret olayı hem psikolojik rahatlama, hem de toplumsallık yönünden önem taşımaktadır. Bu ziyaretler dolayısıyla, ulaşımın kolaylaşmasıyla birlikte değişik yerlerden gelen insanlar, yıllardır birbirlerini görmeyen akraba ve arkadaşların birbiriyle görüşmesi, yeni dostluk ve akrabalık ilişkilerinin kurulması da birer gerçektir.

Kaynak Kişiler

<u>Adı</u>	<u>Doğum Yeri-Yılı</u>	<u>Öğrenim Durumu</u>
1. İbrahim EROL	Hekimhan-Ballıkaya-1939	İlkokul
2. Vahap KARADAĞ	Hekimhan-Çanakpınar-1333	Okur-yazar
3. Celal MERT	Arguvan-Alhasuşağı-1336 (1927)	İlkokul
4. Hasan ÖZEROL	Hekimhan-Ballıkaya-1934	İlkokul
5. Satı ÖZEROL	Hekimhan-Ballıkaya-(1328-1991)	Okur-yazar değil
6. Tamam ÖZEROL	Hekimhan-Ballıkaya-1952	Okur-yazar
7. Süleyman ÖZTÜRK	Hekimhan-Ballıkaya-1333	İlkokul
8. Gülay ŞAHİN	Hekimhan-İğdir-1917	Okur-yazar değil
9. Murtaza TAKMAZ	Hekimhan-Başkavak-1937	İlkokul
10. İlyas TUNA	Hekimhan-Ballıkaya-1934	İlkokul
11. Hamza YALÇIN	Hekimhan-Ballıkaya-1942	Ortaokul
12. Battal ÇAKMAK	Hekimhan-Kozdere-1954	İlkokul
13. Erdal Koca ÇELİK	Hekimhan-Ballıkaya 1929	Yüksekokul

* Araştırmacı-Gazeteci